

УДК 7.01: 7.06

DOI : <http://dx.doi.org/10.30970/vas.23.2022.12202>

ЯК ЗНАЙТИ СВІЙ НАУКОВИЙ ІНТЕРЕС У ГАЛУЗІ КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

Наталія ДЯДЮХ-БОГАТЬКО

<https://orcid.org/0000-0001-6822-7488>

*Львівський національний університет імені Івана Франка
кафедра соціокультурного менеджменту,
Валова, 18, Львів, Україна, 79008
e-mail: ndbogatko@gmail.com*

Вивчено основні студентські запити на пошук тем для курсових, наукових, дипломних робіт. Залежно від спеціальності на різних курсах кожний студент у галузі культура та мистецтво починає обдумувати, про що писати свою курсову роботу, тези до конференції, наукову складову дипломної роботи. Існує багато добре написаних бестселерів, окремі навіть українською, про основні правила написання і пошуку тем.

Розглянуто контекст і міжконтекстуальне сприйняття, як знайти своє коло інтересів серед усього різноманіття наукових шляхів. Роз'яснено, для чого у дослідженні важливим є виділення коду Універсальної десятикової класифікації. Рекомендовано, як уникати страху перед писанням та керівником, опиратися на власний досвід, підручний матеріал та аналізувати доступні джерела та власні інтереси. Прокрастинація і гедонізм у мистецькому середовищі.

Окреслено основні кроки до написання наукового дослідження, як уникати страху перед писанням. Пропоновано записувати словосполучення, які стосуються обраної теми, більше читати наукової тематики: статей, авторефератів. Зроблено огляд найпоширеніших причин відкладання початку писання роботи, що таке “письменницький блок” і як з тим боротись.

Рекомендовано поетапно працювати над невеликими завданнями, постійно консультуватись з керівником, звертатись за допомогою і консультацією до сторонніх.

Важливим є почати писати – від першого абзацу до другого, від мети до плану, від об'єкту до предмету, від малого до великого, від простого до складного.

Ключові слова: мистецтво, дослідження, методика, контекст, мета, педагог.

На різних кафедрах і навчальних закладах є різні традиції. В одних кожному студент має право обрати, з ким з керівників йому буде зручніше працювати і на яку тему. В інших навчальних закладах є список затверджених тем керівників, де студент уже стає лише пасивним виконавцем. Проте навіть у цих випадках, як провести розвиток запропонованої теми залежить більшою мірою від виконавця.

Часто у кожного педагога є список тем, які охоплюють коло його інтересів. Іноді саме ці теми пропонують для вибору студентам, тому що студенти не виявляють жодної ініціативи. Та студентоцентричний підхід потребує від викладача більш гнучкої позиції, а від студента – активнішої позиції щодо відстоювання власних інтересів. Коли студент боїться свого керівника, то рекомендую йому почитати декілька сторінок від Умберто Еко [2, с. 54–56], де в іронічній формі є поради від відомого вченого. І одні з найголовніших, на нашу думку, є довіра та приязнь, що їх вловлює студент ще задовго до свого вибору.

Досвід. Варто взяти до уваги всі попередні сторонні інтереси здобувача. Адже шкільний гурток, спів у хорі, гра на якомусь інструменті, захоплення кінофільмами, театром та інше може перетворитись на невичерпне джерело інформації для наукового дослідження. На нашу думку, найцінніший матеріал часто лежить у нас під рукою. Це може бути стара батьківська бібліотека з нотами, чи їх шкільна колекція марок, чи бабусині фотографії, чи мамина кожанка має... Ми іноді не цінуємо те, що маємо. І лише в розмові з друзями, однокурсниками, кураторами проєкту нам стає зрозуміло, що насправді ми маємо доступ до унікальної нагоди дослідити те, що, можливо, є на межі приватного (досвіду, колекції, власності) та наукового інтересу.

Дослідження для вибору. Для вибору теми потрібно провести дослідження. Ця ідея не є новою, її розглядає і В. Косів у главі “Магістерське дослідження” [1, с. 16–21], де коротенько, за підтемами, є корисні для студентів підказки, на які варто звернути увагу.

Умберто Еко у своєму бестселері пропонує підрозділи: “Монографічна чи оглядова”, де “монографія” означає аналіз одного конкретного питання [1, с. 25], “Історична чи теоретична” та “На класичному матеріалі чи на сучасному” [1, с. 21–30]. Він наводить численні приклади та дає певні рекомендації.

Коли Ви поступили навчатись на свою спеціальність то у більшості з вас у жилах кипіло гаряче бажання піти саме на цю спеціальність, і думка про те, як Ви любите цим займатись і що ви будете навчатись тому що вам подобається не заважала вам додатково поглиблювати свої знання у цьому напрямку, в той час коли ваші ровесники лише готувались до ЗНО. Вас не засмучували навіть додаткові творчі іспити, наногравпаки більшості вони додавали спортивний стимул для вдосконалення.

Контекст і міжконтекстуальне сприйняття. З огляду на те, що кожна людина індивідуальна, то часто на одні й ті ж проблеми ми могли дивитись під різним кутом. Це ніби ракурс на якийсь предмет. Наприклад, у кожного з нас є уявлення, який має вигляд свиня. Хтось уявляє тварину у стайні, її запах, звук, а хтось лише з відеоряду бачив. Хтось уявляє смачний продукт з неї, а хтось шкоду для своєї фігури. Художники безліч разів її малювали, але кожен наступний може намалювати її знову по-своєму. Наукова тема – це дуже часто новий ракурс, з якого ми дивимось на проблему. Якщо на поросю дивитись у профіль – це один вигляд

прямою, якщо у фас – то зовсім інший. А коли ми запропонуємо рисунок лінією, то спереду і ззаду – рисунки також відрізнятимуться: коло із меншим всередині (рильцем) та коло з лінією (хвостиком). А ще можна розглядати наш об'єкт зверху. А що побачимо коли будемо дивитись знизу?

Коли студенти вагаються у виборі теми, тоді ми розповідаємо на прикладі яблука можливі варіанти для аналізу. Адже можна аналізувати його за біологічними, хімічними, фізичними властивостями, а можна подивитись на його форму, колір і з цього виходити для збору необхідної інформації. Можна аналізувати форму у повздовжньому перерізі яблука та його кісточку, а можна взяти поперечний розріз й акцентуватись на утвореній зірочці та виводити кількість променів у ній, керуючись сортом яблука чи його вагою. Те, куди поведуть Вас ваші дослідження, часто може бути дуже несподіваним у висновку. Головне робити та спостерігати на основі кількості обробленої інформації.

І тут ми підходимо до важливого питання – кількості об'єктів дослідження. Звісно, чим більше – тим краще. Але, де є мінімальна межа? Під час проведення мистецького дослідження часто рекомендую молодим колегам упорядковувати свої спостереження, записи за об'єктами у вигляді екселівських таблиць. У перших стовбцях у нас буде назва твору, далі автор, потім рік, техніка, матеріали, місце знаходження, розмір, стиль виконання чи багато інших характеристик, які будуть потрібні для опису вашого предмета дослідження.

Ці таблиці допоможуть Вам на короткому етапі підсумувати (за різними критеріями) різнобічну інформацію. Бо коли Ви в різних місцях (з різних джерел) бачили і занотовували у довший період інформацію, то описуючи ті чи інші параметри часто важко втримати все в голові. А таблиця завжди допоможе Вам відсортувати від більшого числа до меншого (коли це стосується розмірів, ваги, року випуску), а також за категоріями (стовпцями і їх темами). Це також систематизує зібрану Вами інформацію, допоможе краще її сформулювати у текст, адже однією з найпоширеніших проблем зі студентами, які є творчими особистостями, є те, що вони як “пес – все розуміють, але нічого сказати не можуть”.

Окрім того, екселівські таблиці автоматично візуалізують дані за категоріями у вигляді діаграм зі стовпчиками чи сегментами кола, чи з ламаною лінією за двома параметрами у графіку – залежно від обраного Вами завдання на панелі інструментів та поставлених пріоритетів у завданнях дослідження.

Іноді саме студенти мистецьких спеціальностей кажуть, що не знають, з чого почати і що там писати. Але коли перед ними є якийсь реальний об'єкт – мистецький твір (п'єса, живопис, ноктюрн) – то вони можуть говорити про це дуже влучно, фахово, “без води” і по суті. І самі з цього потім дивуються. Вся магія керівника в тому, щоб заставити студента спочатку робити короткі записи, а пізніше допомогти їх систематизувати.

Іноді буває й таке, що студент приїхав на навчання і в цьому місті, де є ВНЗ, у нього немає його колекції, його близьких знайомих. Що тоді робити? До чого “чіпатись”, щоб починати писати. Варто все ж проаналізувати доступні джерела та власні інтереси. Завжди доступними є бібліотеки, де зібрано чимало інформації, та, на жаль, від сучасних студентів неодноразово можна почути, що: я не люблю книжки, або книги – це нудно, як навчання в школі. Ймовірно, особам не повезло, або в їхньому житті ще просто не траплялись цікаві люди.

Однак інтерес студентів завжди починається там, де можна трохи підзаробити. Мета педагога – показати, як із тих знань, які мусить здобути молода особа, вона зможе потім отримати кошти від замовника, працедавця.

Не забуваймо також про таке невичерпне джерело інформації, як Інтернет. Проте щодо нього є особливі умови звертання. Всесвітні пандемії диктують свої правила, і через це кількість звернень до інтернет-джерел значно зросла. Насамперед, важливо розмежовувати анонімні джерела та авторитетні з посиланнями на автора, ISBN чи ISSN. Адже інформацією можна маніпулювати, і часто анонімні автори не гребують викладати не зовсім правдиві факти задля підтасовування під необхідну їм теорію, чи перебільшувати той чи інший випадок, чи переносити його в інший контекст. Через це студент може потрапити в пастку неправдивої інформації.

По-друге, велика кількість інформації може призвести до хаосу, в якому важко розібратись. Так автори підручника “Ремесло дослідження” у підрозділі “Захоплюючі джерела” [5, с. 85] розглядають приклади цитувань, їх упорядкування за важливістю. Та як розібратись, щоб не заблукати і не збитись на шляху молодого науковця. Вони також рекомендують вибір теми найкраще розпочати з вивчення Інтернету та перегляду бібліографічних посібників [? с. 47].

Якщо Ви зловили тему у статті, яка Вам близька чи Вас зацікавила, то це відразу розширює коло, як вести пошук далі. Спочатку, це найпростіше, загугліть по автору статті, і Ви побачите ще кілька напрямів, про що цей автор уже досліджував. Потім зверніть увагу на джерела в кінці статті – знайдіть їх і опрацюйте самостійно, ймовірно, саме це і є колом написаних уже на цю тему наукових досліджень, але Ваш погляд на ці першоджерельні тести може відрізнятись від того, що пише автор статті. Далі зверніть увагу на УДК. Ця абревіатура є незнайома для школярів та необхідна для початківців у наукових дослідженнях.

Що таке УДК? Ці базові речі є обов’язковими для вивчення на дисциплінах, які пов’язані за змістом з основами наукових досліджень, курсовими проектами та т. п. Універсальна десяткова класифікація у свідомості більшості студентів – це щось на кшталт зайвих непотрібних цифр, шифрів, ребусів, щоб студент “заблукав” і ніколи не зміг скласти дисципліну. Але якщо подивитись на УДК як на помічника, який допоможе. Як, наприклад, у номера телефону: багато цифр, яких ми не боїмось, а читаємо: цей дзвонить з Німеччини, а цей – з росії. А якщо обидва з України, то дивимось, що в одного оператор такий, а інший користується іншим, чи код міста читаємо. Те саме стосується і номерів автомобілів, ми вміємо відчитувати, звідки він. І УДК працює так само. Студент не повинен запам’ятовувати всю систему класифікації. Таємницями її утворення володіють спеціально навчені люди на спеціальності “бібліотечна справа”, і коли Вам потрібно дізнатись Вашу УДК на роботі, Ви повинні звернутись до бібліотеки і там Вам допоможуть, часто навіть достатньо електронного звернення.

УДК статті, близької Вам за інтересами, допоможе Вам розширити коло пошуку в Інтернеті. Забивши пошук за номером УДК, Вам можуть підтягнутися статті з назвами, які б Вам, на перший погляд, не прийшли в голову, але які безпосередньо стосуються Вашої дилеми. Якщо ж Вам не з’являються нові статі, то спробуйте скорочувати номер УДК праворуч і тоді Ви отримаєте нове коло наявних джерел.

І ще, коли Ви шукаєте наукові джерела, то часто виклад збірників конференцій, наукових вісників, монографій відбувається у форматі PDF.

Коли набираєте якийсь коло наукових зацікавлень і воно в Інтернет мережах занадто розлого є представлено, то обмеження у виборі формату (PDF, JPEG, MP4 і т. д.) допоможуть Вам сфокусувати пошук на необхідному для Вас.

І все ж, як починати писати, коли вже ніби і тема є, і вже знаєш, про що хочеш писати... А сісти писати ніяк не можеш.

1. *Прокрастинація і гедонізм*. Це терміни, які варто вивчити студентам, які прийдуть і почнуть плакати Вам про неможливість писанини... з різних причин.

Прокрастинація – походить від латини і означає відкладання на завтра, тобто відтермінування, зволікання. У електронному пошуку Вам знайде, що це “психологічний термін, що окреслює схильність людини відкладати неприємні завдання на потім, тяжіння до справ, що приносять більше задоволення або швидший результат”. Тобто, я не вмію писати і тому не хочу і не буду.

Гедонізм – походить від грецького “задоволення” та трактується як “напрямок в етиці, згідно з яким ціннісним критерієм моралі визнається задоволення (насолада) або уникнення страждань”. Тобто студент прагне уникнути страждань від написання наукових текстів, але вчиться він пішов на напрям мистецтво, бо любить насолоду. На межі цих двох понять досвідчений керівник проєкту може допомогти розібратись юному науковцю.

2. *Як уникати страху перед писанням?* Читати і пам’ятати, що студентське дослідження часто передбачає певну шаблонність схем у дослідженні і досвідчений керівник може допомогти і розповісти які вам можуть найбільше стати у пригоді.

3. *Більше читаєш – більше знаєш*. Записуйте необхідні словосполучення, які стосуються обраної Вами теми. Коли Ви починаєте про щось писати, іноді Вам бракує слів. Хтось інший гарно їх добирає, але в іншому дослідженні, яке не стосується прямо вашої теми. Записуйте фрази. Окремо виділіть собі синоніми, часто в тексті Вам їх бракуватиме. Користуйтеся цією карткою зі словами, коли Вам потрібно описати Ваш об’єкт чи якийсь явище. Починайте читати автореферати дисертацій з Вашої теми. Вони є у вільному доступі в Інтернеті. Коли Ви перечитаете їх понад 10–15, то вони допоможуть Вам систематизувати Ваше уявлення, що є подібного у дослідженнях.

4. *Часом нічого не робити допомагає*. Не бійтесь відволіктись від необхідного. Багато студенток перебувають в полоні того, що вони не встигають, вони бояться того, “що не встигають”, і від того ще більше бояться. Військові дії на сході нашої держави, всесвітня пандемія, особисті проблеми часто створюють такий тиск, що студент перебуває під сильним емоційним напруженням і навіть боїться піти ввечері з друзями і розвіятись. Це не забороняється, а навпаки, рекомендується. Змінити тип діяльності дуже корисно для наукової діяльності.

5. *Якщо ж Ви довше, ніж тиждень – другий, не можете почати писати*. Прийдіть до свого наукового керівника. Найімовірніше, він Вас висварить, але, мабуть, саме це Вам постане необхідним. Бувало, крізь сльози, але студент усе-таки йде до бібліотеки, сідає і починає писати, і потім сам такий у шоці: виявляється, що там все є, що треба було, лише потрібно посидіти і попрацювати. Або ж може бути й інший розвиток подій, що там немає необхідної інформації, тому пошук треба вести в іншому напрямі. Та вже навіть цей результат є гарним висновком, що “відсутність результату – це вже також науковий результат”, а отже, це також варто зафіксувати в науковому пошуку.

Тяжче всього, коли наукова пустота затягується у довший період. Та і з цим також є рекомендації від фахівців. Автори “Ремесло дослідження” рекомендують:

- розділити процес на невеликі завдання, тоді робити по одному кроку за раз;
- створити собі цілі і відстежувати їх, наприклад, за діаграмою прогресу, чи регулярні зустрічі з партнером з написання, керівником роботи;
- не прагнути досконалості, бо навіть якщо писатимете неформально, кажучи собі, що пишете лише для підказки для себе, це Вам допоможе;
- і “якщо Ви не можете почати писати або Вам важко написати хоча б кілька слів, можливо, у вас письменницький блок. Деякі випадки виникають через тривогу щодо школи та її тиску; якщо це могли бути Ви, зверніться до консультанта., зверніться до центру навчання студентів” [5, с. 188].

Дорогі молоді науковці, пам’ятайте, що на кожен хворобу є своя таблетка. Професійні психологи допоможуть Вам розібратись із визначенням Ваших проблем. Існує велика кількість безкоштовних психологічних консультацій. Стукайте і Вам відкриють. Професійні консультанти працювали з різними авторами та можуть дати Вам поради, що стосуються Вашої проблеми.

Головне, почати бігти. Від першого абзацу до другого, від мети до плану, від об’єкта до предмета, від малого до великого, від простого до складного. Пишіть і Ви обов’язково зробите якесь відкриття для себе. І ми з радістю привітаємо Вас у науковому колі дискусією у Вашій апробації.

Пам’ятайте, що ідеальних робіт не існує і що кожен дослідник “іде на компроміс щодо досконалості, щоб виконати роботу” [5, с.188]. Тому пишіть про те, що Вам близьке, пишіть про те, що Вам цікаве, пишіть про те, що Ви помітили, перечитуючи чийсь тексти, чи це є зараз актуально, чи те, що Ви прочитали з огляду на сучасний стан справ про те, що змінилось і чого не уявляли, а може й прогнозували попередні дослідники.

Список використаної літератури

1. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки / перекл. за ред. О. Глотова. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Umberto_Eco/Yak_napysaty_dyplomnu_robotu.pdf
2. Косів В. Магістерська робота з графічного дизайну. 100 вимог і порад. Львів : Літопис, 2021. 112 с.
3. D’Alleva A. *Methods & Theories of Art History*. London : Laurence King Publishing Ltd, 2005. 186 p.
4. Kristeva J. *Semeiotike. Recherches pour une sémanalyse*. Seuil, 1969.
5. *The Craft of Research*. Wayne C. Booth, Gregory G. Colomb, Joseph M. Williams, Joseph Bizup, William T. FitzGerald. Chicago & London. The University of Chicago Press. (Fourth Edition). 2016. 316 p.

References

1. Eko, U. (2007). *Yak napy'saty' dy'plomnu robotu: Gumanitarni nauky'* [How to write a thesis: Humanities]. Ternopil' : Mandrivecz'.
2. Kosiv, V. (2021). *Magisters'ka robota z gra ichnogo dyzajnu. 100 vymog i porad*. [Master's thesis on graphic design. 100 requirements and tips]. Lviv : Litopys.

3. D'Alleva, A. (2005). *Methods & Theories of Art History*. London : Laurence King Publishing Ltd.
4. Kristeva, J. (1969). *Semeiotike. Recherches pour une sémanalyse*. Seuil.
5. Wayne, C. Booth, Gregory, G. Colomb, Joseph, M. Williams at al. (2016). *The Craft of Research*. Chicago & London. The University of Chicago Press. (Fourth Edition).

HOW TO FIND YOUR SCIENTIFIC INTEREST IN THE FIELD OF CULTURE AND ART

Nataliya DYADYUKH-BOGATKO

*Ivan Franko National University of Lviv
Department of Sociocultural Management,
Valova Str., 18, Lviv, Ukraine, 79008
e-mail: ndbogatko@gmail.com*

The main student requests for finding topics for course, scientific, diploma theses were studied. Depending on the specialty in different courses, every student in the field of culture and art begins to think about what to write his term paper, theses for the conference, scientific component of the diploma thesis. There are many well-written bestsellers, some even in Ukrainian, about the basic rules of writing and finding topics.

The article also examines the context and inter-contextual perception of how to find one's circle of interests among all the diversity of scientific paths. It is explained why the selection of the Universal Decimal Classification code is important in the study. The article recommends how to avoid fear of writing and the supervisor. The article recommends how to rely on your own experience, available material and analyze available sources and your own interests. Procrastination and hedonism in the artistic environment.

The main steps to writing a scientific research are outlined, how to avoid fear of writing. In the article is recommended to write down phrases related to the chosen topic, to read scientific topics: articles, abstracts. An overview of the most common reasons for postponing the start of writing a paper, what is «writer's block» and how to deal with it has been made.

It is recommended to work on small tasks in stages, to constantly consult with the manager, to seek help and advice from outsiders. Knock and somebody open. By reporting to him, you will be able to track the gradual movement for yourself. The most importantly, do not pretend to be perfect in your search, because there is no perfect scientific work.

The important thing is to start writing. From the first paragraph to the second, from the goal to the plan, from the object to the subject, from the small to the big, from the simple to the complex. Write and you will definitely make some discovery for yourself. We will gladly welcome you to the scientific circle with a discussion in your approbation. Therefore, write about what is close to you, write about what interests you, write about what you noticed while rereading someone's texts, whether it is currently relevant, or what you read in view of the current state of affairs, about what has changed and what you did not imagine, or perhaps predicted by previous researchers.

Keywords: art, research, methodology, context, purpose, teacher.

Стаття надійшла до редколегії 12.09.2022
Прийнята до друку 23.10.2022